

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 484/2022 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om FN:s rasdiskrimineringskommittés beslut om den finska sametingslagen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 484/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Jenni Pitko m.fl. /gröna:

Vad gör regeringen för att svara på anmärkningarna från FN:s kommitté mot rasdiskriminering om kränkningar av samernas rättigheter och

hur strävar regeringen efter att förbättra samernas grundlagsenliga självbestämmanderätt?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering har i juni 2022, såsom FN:s kommitté för mänskliga rättigheter redan 2019, ansett att Finland kränkt internationella mänskliga rättigheter i anslutning till sametingsvalen och självbestämmanderätten som ingår i urfolkens rättigheter.

FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering konstaterar i sitt avgörande att Finland har brutit mot artikel 5 c i konventionen om ändringssökandenas politiska rättigheter, i synnerhet rätten att delta i val - att rösta och att vara valbar - grundat på allmän och lika rösträtt, att ta del i landets styre och allmänna angelägenheter på alla plan och att på lika villkor ha tillträde till offentliga tjänster. Kommittén rekommenderar att Finland erbjuder ändringssökandena ett effektivt rättsmedel genom att i brådskande ordning inleda genuina förhandlingar för att se över 3 § i sametingslagen. Detta i syfte att se till att kriterierna för rösträtt vid val till sametinget fastställs med respekt för samernas rätt att ge sitt fria och informerade förhandssamtycke i frågor som gäller deras medlemskap och politiska deltagande för att åtnjuta och fullt ut tillgodose de andra rättigheterna enligt artikel 5 c och e i konventionen.

Regeringen har i enlighet med sitt program fortsatt arbetet med att revidera sametingslagen. I den kommitté som leddes av justitieministeriets kanslichef Pekka Timonen har ingått representanter för sametinget och regeringspartierna. Utgångspunkten för kommitténs arbete var de grundläggande fri- och rättigheterna och andra skyldigheter som ingår i grundlagen, internationella människorättskonventioner som är bindande för Finland, FN:s deklaration om urfolkens rättigheter samt den övriga utvecklingen av rätten och folkrätten och de senaste avgörandena. Med senaste

tidens avgöranden avses FN:s människorättskommittés avgöranden från 2019, där det konstateras att Finland kränkt artikel 25 (bl.a. valrättigheter) i den internationella konventionen om medborgarliga och politiska rättigheter (MP-konventionen), separat eller tillsammans med artikel 27 (minoriteters rättigheter). Kommittén betonade i sina avgöranden samernas självbestämmanderätt i fråga om sin ställning och medlemskap i sitt samfund. Kommittén anser att Finland bland annat ska ompröva 3 § i sametingslagen.

Den kommitté som berett ändringen av sametingslagen gav sitt betänkande den 11 maj 2021. Propositionsutkastet som beretts skulle på många sätt stärka urfolket samernas självbestämmanderätt och korrigera situationen i fråga om konstaterade kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Utifrån betänkandet har fortsatt beredning gjorts för att reformera sametingslagen.

Reformen av sametingslagen har varit anhängig redan under de två föregående regeringsperioderna och lagen har till många delar ansetts vara i behov av revidering.

Helsingfors 14.10.2022

Justitieminister Anna-Maja Henriksson